

דו"ח היפגעות נהגים צעירים בתאונות דרכים

תאי 2021

פתח דבר

בבואנו לבחון את האוכלוסיות הפגיעות ביותר מתאונות דרכים, אוכלוסיית הנהגים הצעירים בולטת בהיפגעותה כמו גם במעורבותה בתאונות. ידוע כי ותק בנהיגה הוא אחד הגורמים העיקריים המסבירים את המעורבות בתאונות: ככל שהותק והנסיון בנהיגה עולים כך יורדת המעורבות בתאונות. נתונים סטטיסטיים ומחקרים מצביעים כי הסיכון הגבוה ביותר לתאונת דרכים הוא בחודשים הראשונים לנהיגה ואז הסיכון הולך ופוחת בהדרגה.

14.2% מכלל המורשים לנהוג בישראל הם נהגים צעירים עד גיל 24, אך חלקם בהרוגי תאונות הדרכים בשנת 2020 נאמד בשיעור של 15.7% וזאת למרות הסגרים הארוכים שהאוכלוסיה היתה נתונה בהם. חיילים רבים מיעטו לצאת לחופשות סוף השבוע, מקומות בילוי היו סגורים במשך שבועות רבים ולכן מצופה היה כי שנת 2020 תהיה שנה שבה ירד מספר הנהגים הצעירים ההרוגים מתאונות דרכים באופן משמעותי. לא זו בלבד שירידה כזאת לא נרשמה, אלא ש-48 נהגים צעירים נהרגו בתאונות דרכים במהלך השנה, ארבעה יותר מאשר בשנת 2019.

למול נתונים קשים אלו נדרשת פעילות ממוקדת על ידי כלל הגורמים האמונים על צמצום היפגעותם הגבוהה בתאונות דרכים של הנהגים הצעירים.

הדו"ח אשר מוגש לעיונך, מרכז ומבליט את נקודות התורפה המרכזיות המובילות להיפגעות הנהגים הצעירים ומעורבותם הגבוהה בתאונות דרכים, כל זאת מתוך רצון להציל חיים. אל לנו להטיל את כל האשמה רק על הנהגים חסרי הנסיון. לקיחת אחריות על ידי המדינה ומיקוד פעילות לאורך זמן תוביל בהכרח לצמצום מספר הנהגים הצעירים ההרוגים.

בברכה,

ארז קיטה

מנכ"ל עמותת אור ירוק

כללי

בישראל ישנם 643 אלף נהגים צעירים עד גיל 24 (נכון לשנת 2019). נהגים צעירים מהווים קבוצת סיכון משמעותית להיפגעות בתאונות דרכים. מעבר להיפגעות הגבוהה שלהם בתאונות דרכים, הם גם מעורבים בתאונות דרכים בשיעור ניכר. היפגעותם ומעורבותם הגבוהה בתאונות דרכים נובעים מהמאפיינים הייחודיים לאוכלוסייה זו. נהיגה בשעות הלילה, בעייפות, תחת השפעת אלכוהול ובמהירות גבוהה הם רק חלק ממאפייני נהיגה הבאים לידי ביטוי בנהיגת הצעירים אשר מובילה כאמור להיפגות גבוהה בתאונות דרכים.

מטרה

מטרת הדו"ח היא לסקור את הנתונים המרכזיים העוסקים בהיפגעות נהגים צעירים בתאונות דרכים בעשור האחרון. בנוסף, הדו"ח יצביע על נקודות התורפה המרכזיות הגורמות להיפגעותם הגבוהה של נהגים צעירים בתאונות דרכים כמו גם האוכלוסיות ומאפיינים בולטים נוספים. במקביל, הדו"ח מרכז ומאגד שורה של המלצות אשר עשויות להוביל לצמצום היפגעותם ומעורבותם הגבוהה של נהגים צעירים בתאונות דרכים.

שיטה

הנתונים המפורטים בדו"ח נלקחו ועובדו מתוך מספר מקורות מרכזיים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משטרת ישראל והרלב"ד.

היפגעות נהגים צעירים בתאונות דרכים בשנת 2020

שיעור ההרוגים מכלל הרוגי תאונות הדרכים הגבוה ביותר בעשור האחרון

2,574 נפגעים

7 בכל יום בממוצע

48 הרוגים

עשור 2011 - 2020

5x

נהגים פי חמישה יותר בתאונות עם אופנועים וקטנועים מחלקם בבעלי הרישיונות

שעות הלילה המאוחרות הן השעות המסוכנות לנהגים צעירים

1 מכל 5 נהגים

שהיה מעורב בתאונת דרכים קטלנית - נהג צעיר

94% מההרוגים גברים

1 מכל 2 נהגים צעירים הרוגים מהחברה הערבית

יום שישי הוא הקטלני ביותר

למרות חוק 0% אלכוהול

68 נהגים צעירים מעורבים בתאונות דרכים בכל שנה בממוצע לאחר שנהגו בשכרות

הכי מסוכנים נהגים עד גיל 19

נהגים חדשים מעורבים פי שנים יותר בתאונות חמורות מנהגים ותיקים

ממצאים עיקריים:

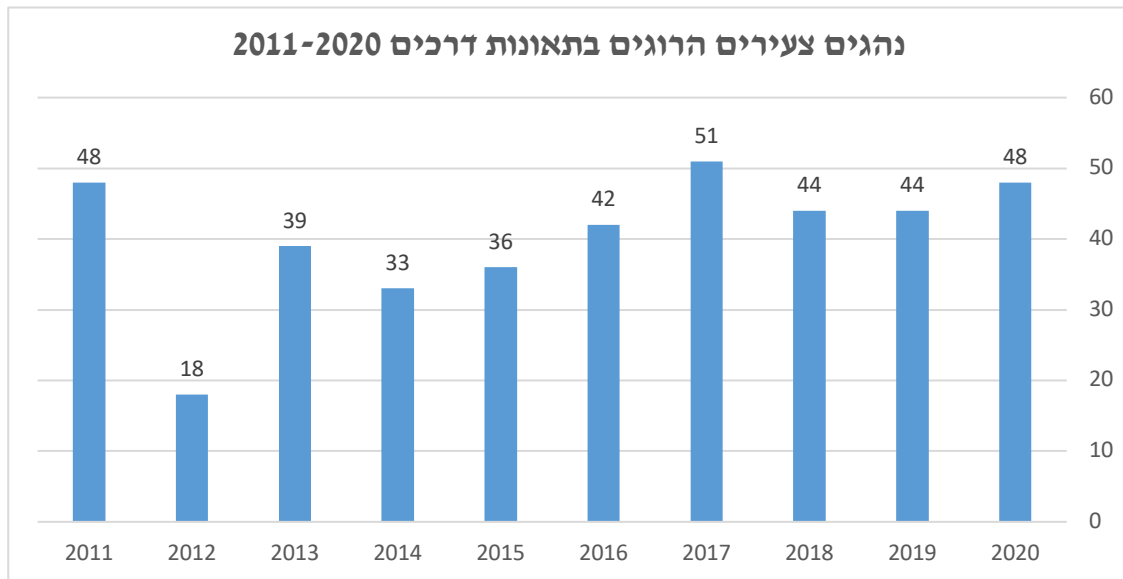
- 48 נהגים צעירים, עד גיל 24, נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2020.
- למרות הסגרים הארוכים, בשנת 2020 נרשמה עליה של ארבעה נהגים צעירים שנהרגו בתאונות דרכים בהשוואה לשנת 2019.
- 2,574 נהגים צעירים נפגעו בתאונות דרכים בשנת 2020-שבעה בכל יום בממוצע.
- שיעור הנהגים הצעירים ההרוגים מכלל הרוגי תאונות הדרכים בשנת 2020 נאמד ב-15.7% – הגבוה ביותר בעשור האחרון.
- אחד מכל חמישה נהגים שהיה מעורב בתאונות דרכים קטלנית – נהג צעיר.
- נהגים עד גיל 19 מעורבים פי 1.6 יותר בתאונות דרכים חמורות מכלל הנהגים.
- נהגים עם ותק של שנה אחת היו מעורבים בתאונות חמורות בשיעור כפול בהשוואה לנהגים בעלי ותק של 16 שנים או יותר.
- נהגים בגילים צעירים נוטים למעורבות בתאונות עצמיות ובתאונות חזית-צד.
- יום שישי הוא הקטלני ביותר לנהגים הצעירים.
- אחד מכל שני נהגים צעירים הרוגים – מהחברה הערבית.
- 94% מהנהגים הצעירים ההרוגים – גברים.
- שעות הלילה המאוחרות הן השעות המסוכנות לנהגים צעירים.
- נהגים צעירים נהרגים פי חמישה יותר בתאונות עם אופנועים וקטנועים מחלקם בבעלי הרישיונות.
- למרות חוק 0% אלכוהול - 68 נהגים צעירים מעורבים בתאונות דרכים בכל שנה בממוצע לאחר שנהגו בשכרות.

הממצאים בהרחבה

נהגים צעירים הרוגים - כמעט אחד בכל שבוע בממוצע

48 נהגים צעירים, עד גיל 24, נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2020 (כמעט אחד בכל שבוע בממוצע) לעומת 44 נהגים צעירים שנהרגו בתאונות דרכים בשנת 2019 – עליה של 9%. הנתונים הקשים מתעצמים נוכח העובדה כי שנת 2020 היתה ייחודית וכללה סגרים ארוכים וירידה חדה בנסועת כלי הרכב בכבישים (ירידה בצריכת הדלק). בנוסף, מקומות הבילוי היו סגורים במשך חודשים רבים במהלך השנה בשל וירוס הקורונה ונהגים צעירים אשר משרתים בצבא לא יצאו לחופשה במשך תקופות זמן ארוכות. אי לכך חלה ירידה חדה בשימוש ברכב של נהגים צעירים, ירידה אשר לא באה לידי ביטוי בירידה במספר ההרוגים מתאונות דרכים באותה שנה.

בעשור האחרון נהרגו 403 נהגים צעירים (בכל סוגי כלי הרכב) בתאונות דרכים, 40 נהגים צעירים נהרגים בממוצע בכל שנה.

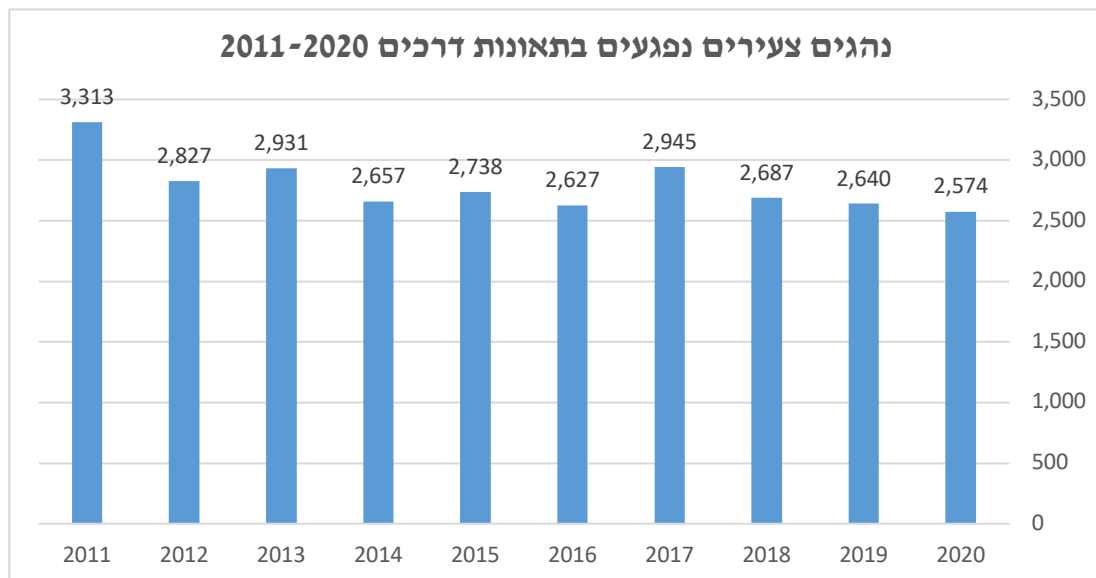

• מקור: למ"ס

נהגים צעירים נפגעים – שבעה בכל יום

2,574 נהגים צעירים נפגעו בתאונות דרכים בשנת 2020 (שבעה בכל יום בממוצע) לעומת 2,640 נהגים צעירים שנפגעו בתאונות דרכים בשנת 2019 – 66 נהגים צעירים פחות.

למרות הסגרים הארוכים והירידה בנסועת כלי הרכב, מספר הנהגים הצעירים שנפגעו בתאונות דרכים לא ירד באופן משמעותי והוא דומה מאוד לשנה "רגילה". 27,939 נהגים צעירים (בכל סוגי כלי הרכב) נפגעו בתאונות דרכים בעשור האחרון, 2,793 נהגים צעירים בממוצע בכל שנה.

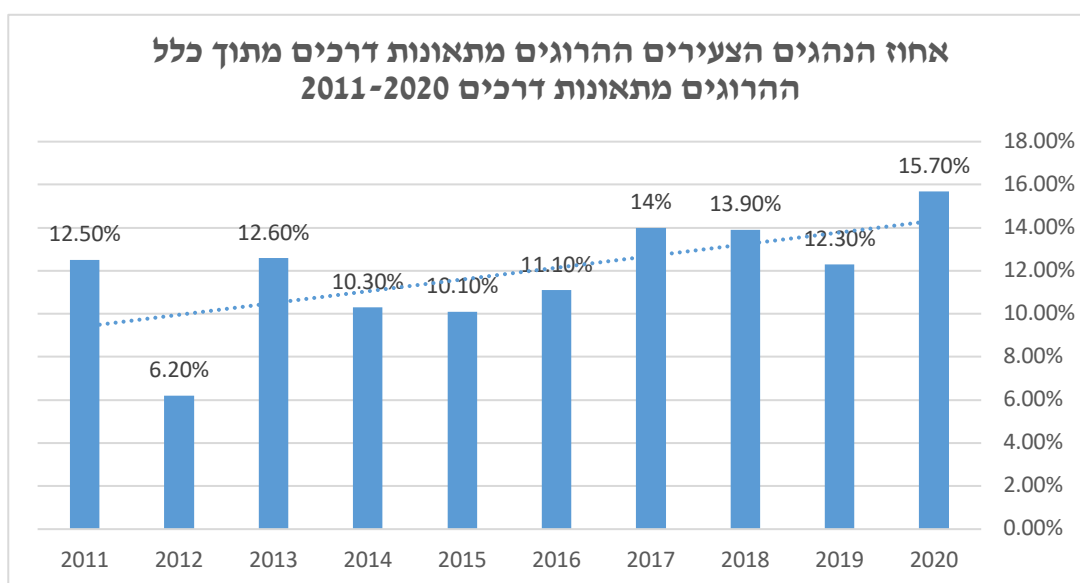

• מקור: למ"ס

הרוגים מתוך כלל ההרוגים – השנה הקטלנית ביותר בעשור האחרון

למרות ש-14.2% מכלל בעלי הרישיונות הם נהגים צעירים עד גיל 24, 15.7% מכלל ההרוגים מתאונות דרכים בשנת 2020 היו נהגים צעירים. חלקם של הנהגים הצעירים ההרוגים מכלל הרוגי תאונות הדרכים בשנת 2020 היה הגבוה ביותר בעשור האחרון וגבוה בשיעור של כ-10% בהשוואה לחלקם במצבת ההרוגים בשנת 2019.

בעשור האחרון קיימת מגמה מדאיגה של עליה בחלקם של הנהגים הצעירים ההרוגים מתאונות דרכים מתוך כלל ההרוגים, מגמה אשר הגיעה לשיאה בשנת 2020.

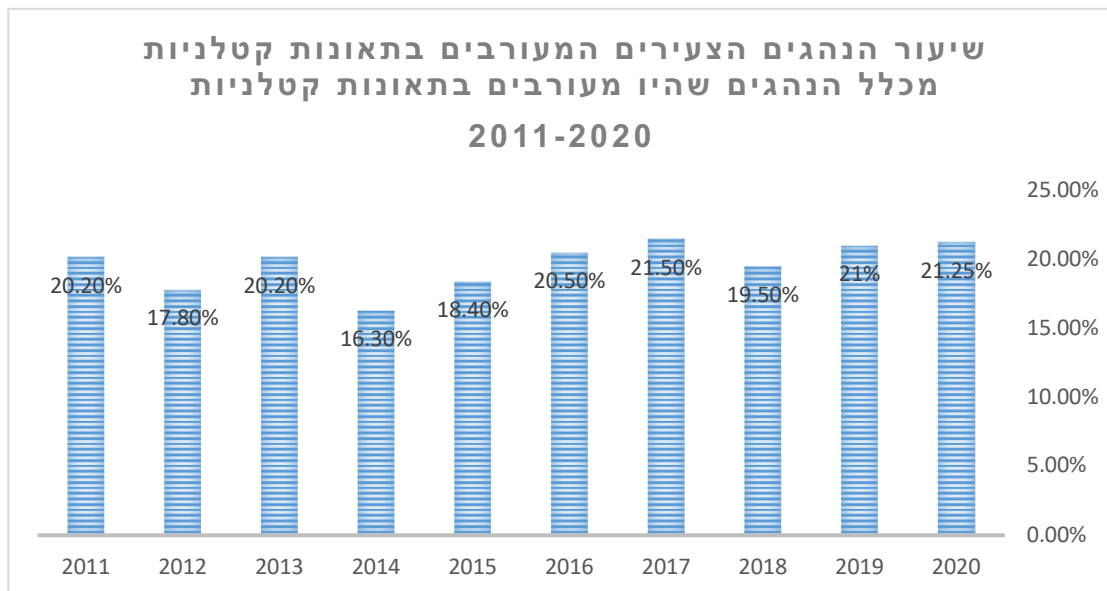
• מקור: למ"ס

לא רק נפגעים, גם פוגעים

מעבר להיפגעותם הגבוהה של נהגים צעירים בתאונות דרכים, הם גם מעורבים בתאונות דרכים בשיעור גבוה. 102 נהגים צעירים היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בשנת 2020 (תאונות דרכים שבהן נהרג אדם אחד לפחות). בהשוואה לשנת 2019 מדובר בירידה קלה של 16 נהגים בלבד. נהגים צעירים היו מעורבים ב-1,012 תאונות דרכים קטלניות בעשור האחרון, מעל 100 בממוצע בכל שנה.

כאשר בוחנים את חלקם של הנהגים הצעירים מכלל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות ניתן לראות כי 21.25% מכלל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בשנת 2020 היו נהגים צעירים – יותר מאחד מכל חמישה נהגים.

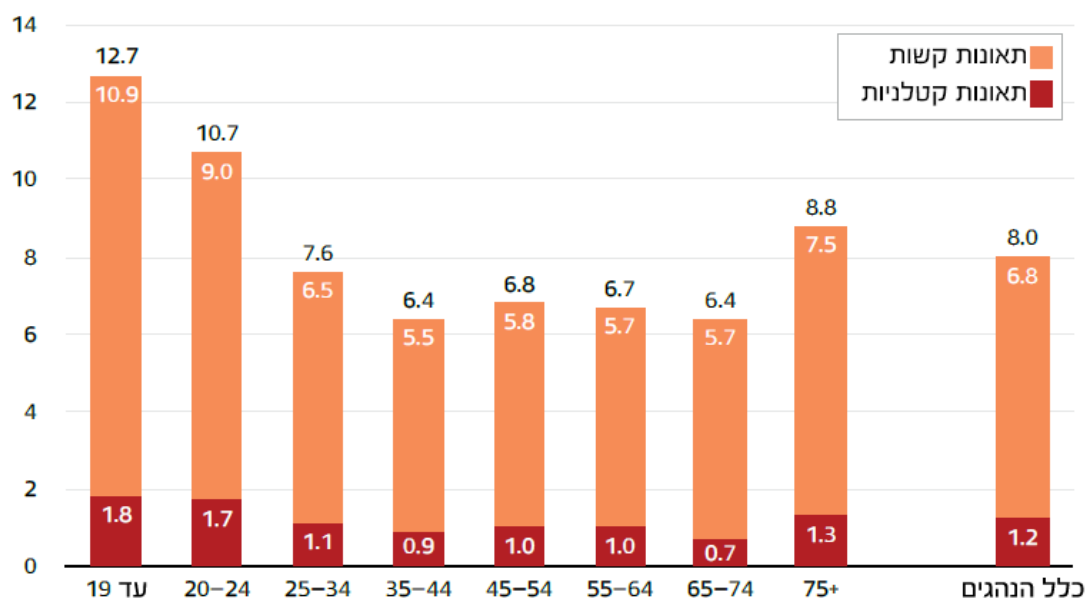
• מקור: למ"ס

נהגים עד גיל 19 מעורבים פי 1.6 יותר בתאונות דרכים חמורות מכלל הנהגים

שיעור המעורבים בתאונות קטלניות מדי שנה נאמד ב-1.2 מכל 10,000 מורשים לנהוג. שיעור המעורבים בתאונות קשות נאמד ב-6.8 מכל 10,000 מורשים לנהוג (2013-2019).

על פי הרלב"ד, נהגים צעירים היו מעורבים ביותר תאונות חמורות בהשוואה לכל קבוצת גיל אחרת של נהגים. קבוצת הגיל שמעורבותה בתאונות הייתה הגבוהה ביותר היא נהגים עד גיל 19 (כולל) - פי 1.6 ממעורבות כלל הנהגים. ניתן להעריך כי לחוסר הניסיון של קבוצת גיל זו ישנה משמעות רבה במעורבות הגבוהה בתאונות דרכים קשות וקטלניות, בעיקר בתקופת זמן הקרובה למועד קבלת הרישיון והיתר הנהיגה לאחר תקופת הליווי (נהיגת סולו).

שיעור מעורבות נהגים בתאונות דרכים קטלניות וקשות ל-10,000 מורשים לנהוג לפי גיל הנהג וחומרת התאונה (2013-2019)

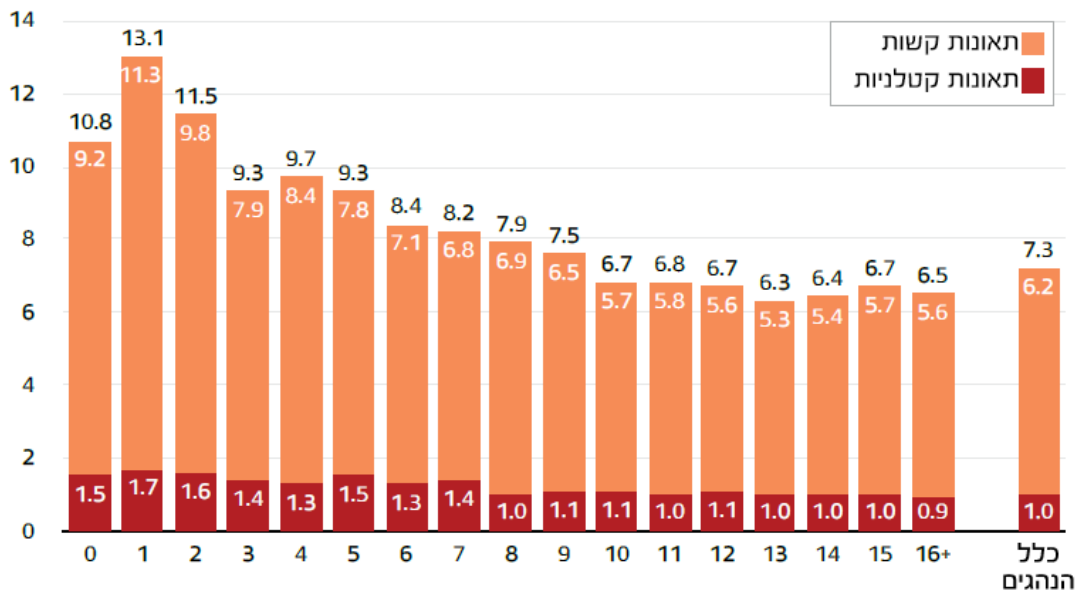

* מקור: מגמות בטיחות בדרכים בישראל 2013-2019, רלב"ד

נהגים עם ותק של שנה אחת היו מעורבים בתאונות חמורות בשיעור כפול בהשוואה לנהגים בעלי ותק של 16 שנים או יותר

הסיכון למעורבות בתאונות דרכים יורד עם העלייה בוותק הנהג. נהגים מורשים שלהם ותק של שנה אחת היו מעורבים בתאונות חמורות בשיעור כפול בהשוואה לנהגים מורשים בעלי ותק של 16 שנים או יותר (13.1 לעומת 6.5 בהתאמה). עם זאת, שיעור המעורבות בתאונות חמורות של נהגים בעלי ותק של פחות משנה נמוך בהשוואה לנהגים בעלי ותק של שנה ומעלה. חשוב לזכור כי מרבית הנהגים החדשים הם גם צעירים, ולכן קשה לקבוע באיזו מידה משפיע הגיל על שיעור המעורבות בתאונות ובאיזו מידה משפיע הותק בנהיגה. ידוע כי ותק בנהיגה הוא אחד הגורמים העיקריים המסבירים את המעורבות בתאונות: ככל שהותק והנסיון בנהיגה עולים כך יורדת המעורבות בתאונות. נתונים סטטיסטיים ומחקרים מצביעים כי הסיכון הגבוה ביותר לתאונות דרכים הוא בחודשים הראשונים לנהיגה ואז הסיכון הולך ופוחת בהדרגה.

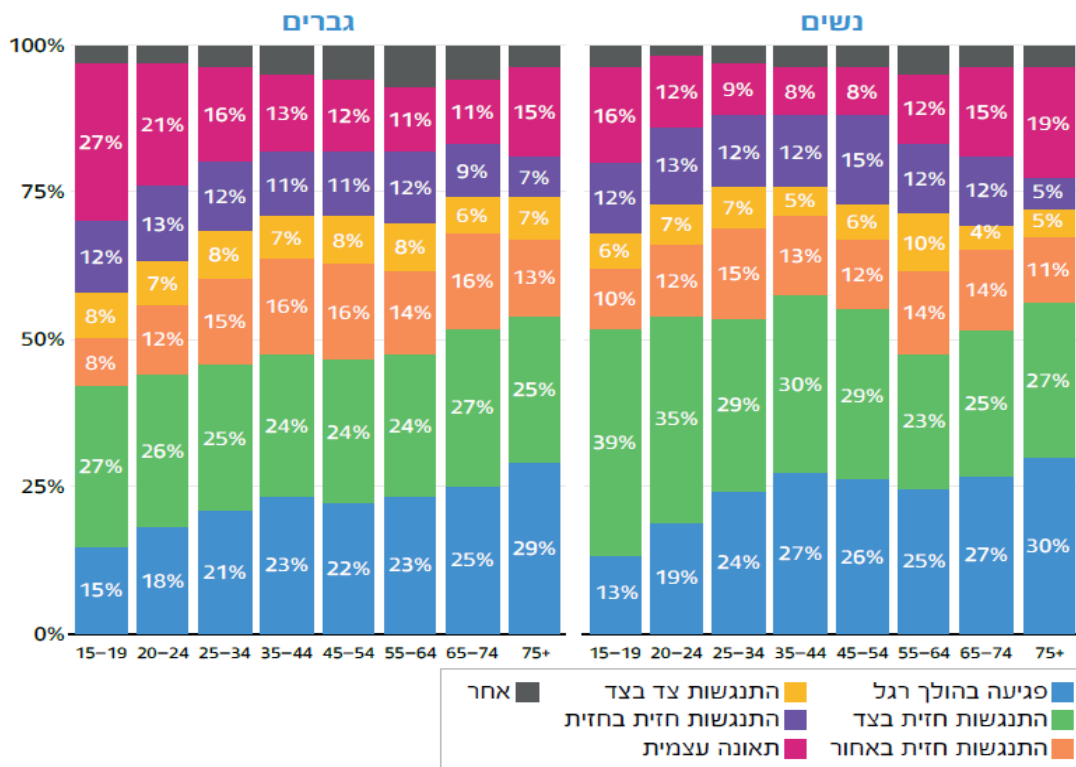
שיעור מעורבות נהגים בתאונות דרכים קטלניות וקשות ל-10,000 מורשים לנהוג, לפי ותק הנהג וחומרת התאונה (ממוצע 2013 – 2019)

* מקור: מגמות בטיחות בדרכים בישראל 2013-2019, רלב"ד

אחוזי מעורבות נהגים בתאונות דרכים חמורות לפי סוג התאונה לפי מגדר וקבוצות גיל (ממוצע 2013-2019)

תאונות עצמיות מהוות חלק מרכזי וניכר בתאונות דרכים שבהן מעורבים נהגים צעירים. נהגים בגילים צעירים נוטים למעורבות בתאונות עצמיות ובתאונות חזית לצד. ניתן לראות כי אחוז התאונות העצמיות יורד עם הגיל, בעיקר בקרב גברים, אך עולה שוב בגילים המבוגרים – בעיקר בקרב נשים. תאונות מסוג התנגשות חזית בצד נפוצות יותר בקרב נשים צעירות, בהשוואה לנשים מבוגרות ותאונות מסוג התנגשות חזית באחור הן רק חלק קטן מכלל התאונות במעורבות גברים צעירים. על פי הרלב"ד, סוגי התאונות הקשורים יותר להתנהגויות סיכון, לחוסר מיומנות ולהיעדר ניסיון נפוצות יותר בקבוצות הגיל הצעירות, (תאונה עצמית, התנגשות חזית בצד).

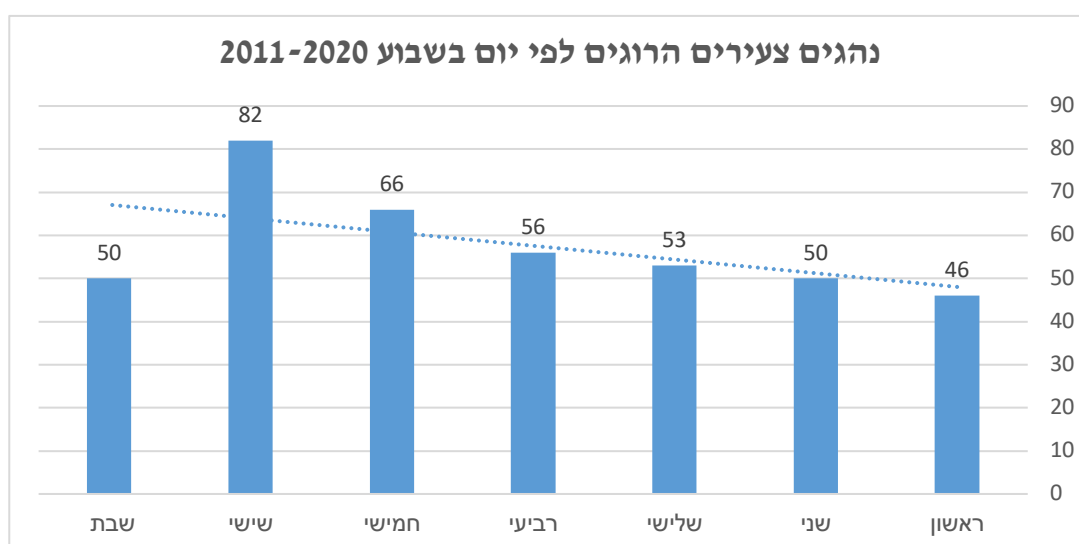

מקור: מגמות בטיחות בדרכים בישראלת 2013-2019, רלב"ד

הרוגים לפי ימים בשבוע – שישי הקטלני ביותר

82 נהגים צעירים נהרגו בתאונות דרכים בעשור האחרון (2011-2020) בימי שישי – היום הקטלני ביותר מבין כל הימים במהלך השבוע. היום השני הקטלני ביותר הוא יום חמישי (66 הרוגים). מגמת הנהגים הצעירים ההרוגים הולכת וגדלה במהלך ימי השבוע ומגיעה לשיאה כאמור ביום שישי.

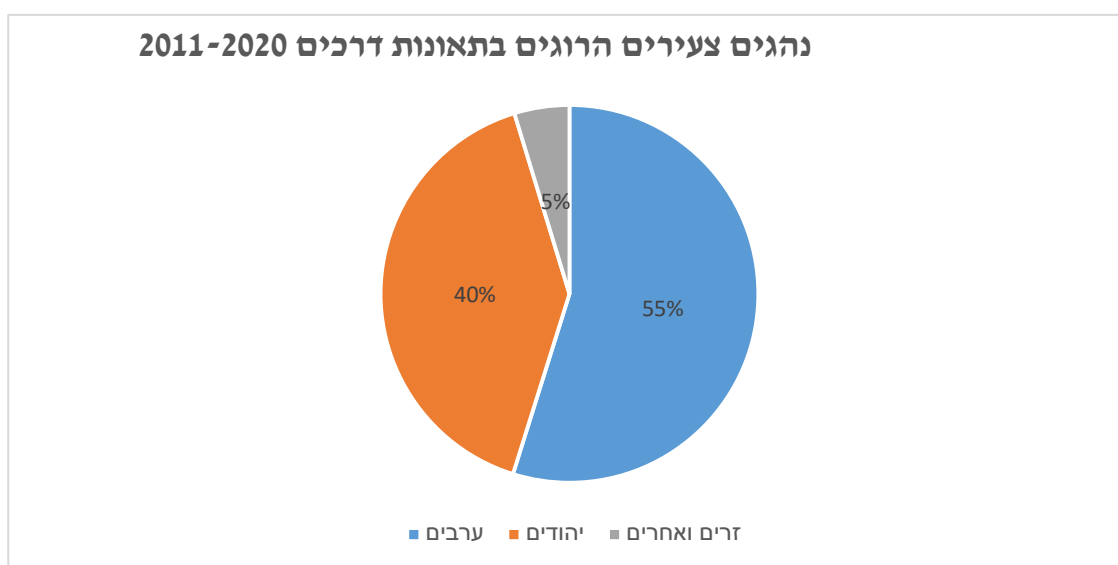
בשל מאפייני הנהיגה הייחודיים של הצעירים, סופי השבוע הם ימים עם סיכון גבוה להיפגעות בתאונות דרכים (ימים שבהם נרשמה עליה בהרוגים ובנפגעים). נהגים צעירים נוהגים בשעות הלילה המאוחרות לאחר בילוי, חלקם הם חיילים החוזרים לחופשת סוף השבוע ונוהגים בעייפות, תחת השפעת אלכוהול, וכל זאת בחוסר ניסיון הפוגע ביכולת לקרוא את מפת הסכנות שהכביש מציב.

• מקור: למ"ס

הרוגים לפי מגזר - אחד מכל שני הרוגים מגיע מהחברה הערבית

55% מהנהגים הצעירים שנהרגו בתאונות דרכים בעשור האחרון היו מהחברה הערבית. הנהגים הצעירים הערבים מהווים 29% מבעלי הרישיונות בקרב נהגים צעירים אבל נהרגים פי שניים יותר מאשר חלקם במצבת הנהגים. מאפייני נהיגת הצעירים בחברה הערבית, תשתיות רעועות בישובים, היעדר נוכחות משטרתית קבועה ומרתיעה ועוד, כל אלה מגדילים את הסיכון של נהגים צעירים מהחברה הערבית להיפגע בתאונות דרכים.

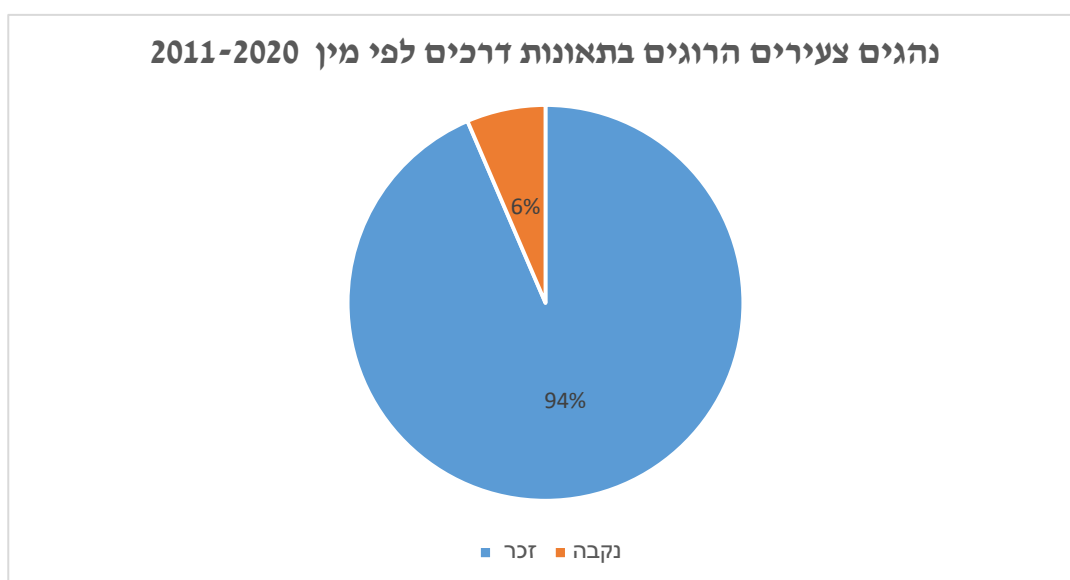
• מקור: למ"ס

מחקר של עמותת אור ירוק שנערך בחסות קרן מחקרים שליד אגוד הביטוח בקרב בני הנוער בחברה הערבית (2016), חשף תמונה עגומה ומדאיגה אודות מאפייני נהיגת בני הנוער בחברה הערבית ותפיסת הסכנות שהכביש מציב בפניהם. המחקר הראה כי הצעירים הערבים מודעים לסכנות שבכביש אך למרות זאת רבים מהם מודים כי הם לא תמיד חוגרים חגורת בטיחות (35%), חוששים להעיר לנהג שנוסע תחת השפעת אלכוהול (64%), נוהגים ללא רישיון (39%) ועוד.

סטייה מחוקי התנועה בולטת במיוחד כאשר נוסעים עם החבר'ה, אז מופיעה נהיגה שמתאים לכנות "נהיגת שוויץ": כ-60% מדווחים על כל אחד מדפוסי ההתנהגות הבאים: השכבת מושב הנהג, השמעת מוסיקה בעוצמה חזקה מאוד, לחץ על הנהג שיסע במהירות מופרזת. מעל שליש (37%) מדווחים על עקיפה בקו הפרדה. סקר העמדות חושף כי בקרב הצעירים נהג טוב נתפס ככזה המסתכן ואיננו מציית לחוקי התנועה.

הרוגים לפי מין – הרוב המוחלט גברים

בעשור האחרון נהרגו 377 נהגים צעירים בתאונות דרכים לעומת 26 נהגות צעירות. למעשה, 94% מהנהגים הצעירים שנהרגו בתאונות דרכים בעשור אחרון היו גברים ואילו 6% מההרוגות היו נשים. ניתן להניח כי לתדירות הנהיגה יש חלק מרכזי בנתונים החד משמעיים. גברים נוהגים בתדירות גבוהה יותר מנשים, וחלקם בקרב בעלי הרישיונות המקצועיים גבוה בהרבה. יחד עם זאת, גברים צעירים, נוטים להיות מעורבים יותר מנשים בתאונות הקשורות למהירות או לעייפות. בעוד שאין הבדל בין גבר לאשה ביכולות הקוגניטיביות ובכישורים מוטוריים תפיסתיים, קיים הבדל בעמדות כלפי נהיגה. למשל, נמצא כי נשים מביעות הערכה חיובית יותר מגברים לחוקי התנועה ומגלות נכונות גבוהה יותר לציית להם.

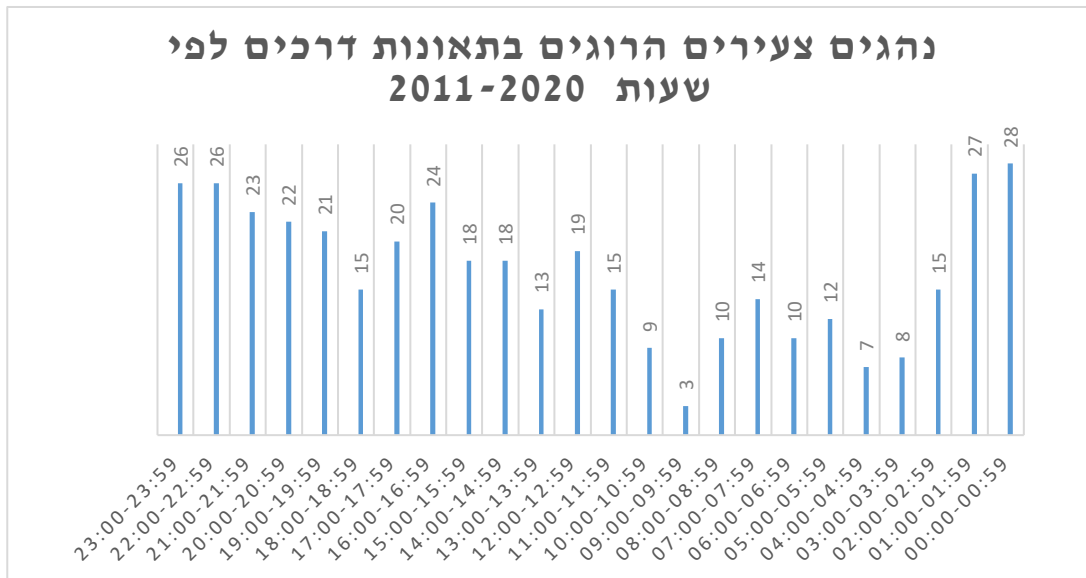

• מקור: למ"ס

הרוגים לפי שעות – הלילה מסוכן

בשעות הלילה המאוחרות קיימת היפגעות גבוהה של נהגים צעירים בתאונות דרכים. נהיגה בשעות החשיכה מסוכנת יותר מאשר נהיגה בשעות היום ללא קשר לגילו של הנהג, אולם הסיכון גדול במיוחד עבור צעירים ובמיוחד בחודשי הנהיגה הראשונים.

107 נהגים צעירים נהרגו בתאונות דרכים בין השעות 02:00-22:00, השעות הקטלניות ביותר עבור הנהגים הצעירים. 26.5% מכלל הנהגים הצעירים שנהרגו לאורך כל שעות היממה, נהרגו בשעות הלילה המאוחרות. ניתן לשער כי אופי חייהם ודפוס הבילוי של צעירים הכולל נהיגה בשעות הלילה, בעייפות, לעיתים תחת השפעת אלכוהול בשילוב חוסר הנסיון, הוא אחד הגורמים המרכזיים לקטלניות הגדולה בשעות הלילה המאוחרות.

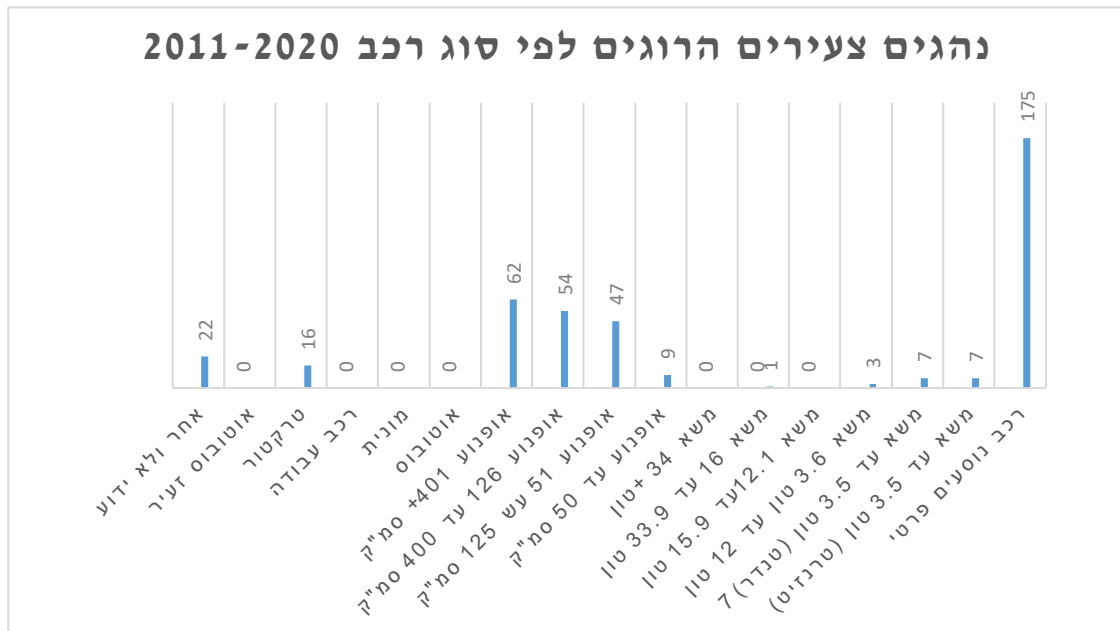
• מקור: למ"ס

הרוגים לפי סוג כלי רכב

חלקם של רוכבי האופנועים והקטנועים הצעירים במצבת בעלי הרשיונות לכלי רכב דו גלגליים בשנת 2019 נאמד בשיעור של 8.3%. חלקם של הרוכבים הצעירים במצבת ההרוגים מקרב הנהגים הצעירים בשנת 2020 נאמד בשיעור של 44% מכלל הרוכבים ההרוגים – פי חמישה יותר.

172 נהגים צעירים נהרגו בעשור האחרון בתאונות דרכים לאחר שרכבו על אופנוע או קטנוע – 43% מכלל הנהגים הצעירים שנהרגו בתאונות דרכים באותה תקופה. 175 נהגים צעירים נהרגו בתאונות דרכים בעשור האחרון כאשר נהגו על כלי רכב פרטי (43%). חיבור של ההרוגים בשני סוגי כלי הרכב מציב בפנינו זירת היפגעות ברורה הדורשת טיפול נקודתי.

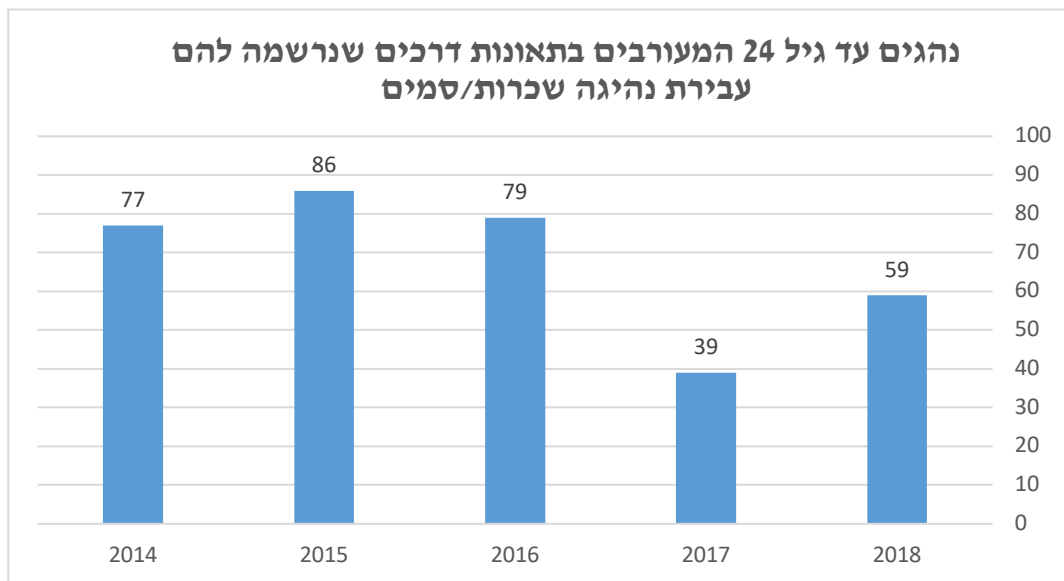
• מקור: למ"ס

נהיגה תחת השפעת אלכוהול

אלכוהול הוא אחד מהגורמים העיקריים לתאונות דרכים של נהגים צעירים, במיוחד בשילוב של גורמי סיכון אחרים כגון מהירות, נהיגת לילה והסעת נוסעים. אלכוהול פוגע בכישורי הנהיגה של נהגים בכל גיל, אולם במיוחד בצעירים-ידוע כי נהגים צעירים נתונים בסיכון גבוה יותר לתאונה לאחר ששתו, ודי בריכוז נמוך של אלכוהול בדם כדי להעלות את ההסתברות והסיכון לתאונות דרכים.

340 נהגים צעירים עד גיל 24, היו מעורבים בתאונות דרכים בחמש שנים (2014-2018) לאחר שנרשמה להם עבירות נהיגה בשכרות/סמים, 68 נהגים צעירים בממוצע בכל שנה.

בשנת 2011 נכנס לתוקף חוק 0% אלכוהול האוסר על נהגים צעירים עד גיל 24, לשתות אלכוהול ולנהוג, אפילו טיפה אחת. לכן, אותם נהגים צעירים שהיו מעורבים בתאונות לאחר ששתו אלכוהול לא היו אמורים כלל לעלות על ההגה ולנהוג. אכיפה והתרעה משטרתית ראויה בשילוב הסברה ממוקדת היו יכולים למנוע את התאונות הללו.

• מקור: למ"ס

פעילות עמותת אור ירוק להעלאת המודעות לבטיחות בדרכים בקרב נהגים צעירים: מצילים חיים

עמותת אור ירוק רואה בהעלאת המודעות לנהיגה בטוחה בקרב נהגים צעירים חלק מרכזי וחשוב בצמצום המעורבות הגדולה שלהם בתאונות דרכים ופועלת במגוון דרכים ופעילויות.

שיתוף פעולה עם הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב: במסגרת התכנית מתקיימות פעילויות להעלאת המודעות לבטיחות בדרכים בקרב קהלי יעד שונים בחברה הבדואית בנגב. התכנית הרב מערכתית פועלת בחמש השנים האחרונות באופן ממוקד בקרב האוכלוסיות הנמצאות בסיכון גבוה להיפגעות בתאונות דרכים. עד כה לקחו חלק בתכנית למעלה מ-50 אלף ילדים ובני נוער ברשויות ובמועצות בנגב ובדרום. התכנית מתמקדת בחינוך והסברה להתנהגות בטוחה בקרב ילדים, בני נוער ונהגים צעירים ונכתבה במיוחד עבור החברה הבדואית בנגב עם מאפייניה הייחודיים.

שיתוף פעולה של עמותת אור ירוק עם שירות המבחן לנוער: במסגרת פעילות משותפת עם שירות המבחן לנוער פיתחו בעמותה את תכנית "נהיגה במבחן", אשר במהלכה מתקיים טיפול קבוצתי לנהגים צעירים שנתפסו נוהגים ללא רישיון או כאלה שעברו עבירות תנועה חמורות והופנו לשירות המבחן לנוער על ידי המשטרה.

חדר בריחה דיגיטאלי: עמותת אור ירוק עומלת לפיתוח של פעילויות חווייתית לנהגים צעירים במטרה להעלות בקרבם את המודעות לבטיחות בדרכים. במסגרת הפעילויות, פותח לאחרונה מיזם ייחודי וחדשני הכולל "חדר בריחה דיגיטלי" אשר עוסק במאפייני נהיגת הצעירים, הסכנות הטמונות בנהיגה בקרב קהל צעיר וחסר ניסיון והדרכים שבהם ניתן למנוע את התאונה הבאה. במהלך הפעילות נחשפים התלמידים לכלים שיסייעו להם להתמודד עם הלחץ החברתי, להבין את הסכנות הכרוכות בשימוש באלכוהול וסמים בנהיגה ועוד.

המלצות

חינוך תעבורתי

טיפול, חינוך והכשרה לנושאי תחבורה ובטיחות אינם מתמקדים בלימוד מיומנויות טכניות של נהיגה בלבד, אלא מקיפים עיצוב תפיסות, עמדות, פיתוח מיומנות, צבירת ניסיון, פיתוח יכולת חיזוי מצבים ומאפיינים התנהגותיים בכל קשת מאפייני התנועה בדרכים. שדרוג הכשרת הנהיגה להכללת מרכיבים אלו עשוי להקטין מעורבות של נהגים צעירים בתאונות דרכים. החינוך אמור להוות את התשתית הבסיסית והחשובה ולכן צריך להיעשות בשלבים ובגילאים מוקדמים, ובכל אופן טרם לימוד הנהיגה.

שימוש בטכנולוגיות מתקדמות

קיימות טכנולוגיות שונות שמטרתן לצמצם את היקף תאונות הדרכים ונזקיהן, בין היתר על ידי צמצום הכשלים האנושיים. חלקן מתריעות על בעיה בנהיגה (דבר המאפשר לנהג להגיב ולתקן) חלקן האחר מאפשר פיקוח הדוק יותר על הנהג. הטכנולוגיות אינן מיועדות בהכרח אך ורק לנהגים צעירים, אך עשויות להיות בעלות תרומה ממשית דווקא למגזר זה, לא רק כיוון שהן נוגעות להתנהגויות כביש מסוכנות האופייניות לנהגים צעירים, אלא שהן מציעות דרך להתמודד עם גורמים מוטיבציוניים המשפיעים על הנהיגה.

אכיפה

הגברת האכיפה והניראות המשטרית בסביבת ריכוז גבוהה של צעירים יכולה לצמצם את תופעת הנהיגה בשכרות גם בקרב כלל האוכלוסיה ובעיקר בקרב צעירים.

הסברה

העלאת המודעות בקרב נהגים צעירים לסכנות שבכביש היא אחד הכלים המרכזיים לצמצום תאונות הדרכים. מסעות פרסום ותוכן הנושא ערכים בטיחותיים אשר יפורסמו בכלי התקשורת היעודיים לצעירים, "בשפה" שלהם וכאלה אשר יהיו מכוונים אליהם, הם כלים חשובים מאוד במאבק בתאונות הדרכים.

סיכום

מעורבותם של נהגים צעירים בתאונות דרכים מהווה בעיה בישראל, כמו במדינות רבות אחרות. הסיבות המרכזיות להיפגעות ולמעורבות הגבוהה שלהם מצביעות על חוסר הנסיון והיעדר יכולת לקרוא את מפת הסכנות שבכביש כגורמים המרכזיים. לצד זאת, עודף בטחון עצמי, לחץ חברתי ונהיגה מרובה בשעות הלילה, לאחר שתיית אלכוהול ובעייפות, מגדילים את הסיכון למעורבות בתאונות דרכים ומגבירים את חומרת הפגיעה. נהיגה היא משימה תובענית המתרחשת בסביבה מורכבת ולכן דורשת תהליכים קוגניטיביים ומוטוריים מורכבים - הפעלת הרכב, הפניית קשב לסביבה, זיהוי אלמנטים המחייבים תגובה וקבלת החלטות במגבלות זמן. ביצוע פעולות אלה דורש נסיון נהיגה של שנים, אותו נעדרים נהגים צעירים ומכאן נובעת גם בעיקרה המעורבות הגבוהה שלהם בתאונות דרכים.

הטיפול והצמצום בתאונות שבהן מעורבים נהגים צעירים, מצריך גישה הוליסטית, רב-מימדית ורב-תחומית, תוך מתן מענה ממוקד לבעיות ולצרכים של האוכלוסיה הספציפית הזו. האחריות מוטלת לפתחם של משרדי התחבורה והבטיחות בדרכים, המשרד לבטחון הפנים ומשרד החינוך. הכנת תכנית כוללת ששמה לה למטרה לצמצם את מעורבותם הגבוהה של נהגים צעירים בתאונות דרכים תוך כדי שילוב זרועות של משרדי הממשלה האחראים, תוביל בהכרח להצלחה ותציל חיים.

ככל שנדע להטמיע את ערכי הבטיחות בגיל צעיר נוכל לקצור את פירות ההצלחה בגיל מבוגר יותר, ולייצר נהגים טובים בעלי מודעות גבוהה לנהיגה בטוחה.

הדו"ח סקר את עיקרי הנתונים והבעיות איתם מתמודדים הנהגים הצעירים בכביש, תוך שימת דגש על הימים והשעות המועדות לפורענות, כמו גם האוכלוסיות וסוגי התאונות המרכזיות. זירת ההיפגעות ברורה וידועה ולכן יש לפעול ביתר שאת לחיזוק הבטיחות בקרב הנהגים הצעירים.

בברכה,

עוז דרור

סמנכ"ל אסטרטגיה ותקשורת, עמותת אור ירוק